

**M.A. (Part-I)**  
**SOCIOLOGY**  
**Theoretical Perspectives in Sociology**  
**(Paper – I) (OCT-16)**

**QP Code : 67329**

( 3 Hours )

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt **any two** questions from each section.(Total four questions.)  
(2) Do not use separate answer books for each section.  
(3) All questions carry equal marks.

**Section I**

1. What do you mean by theory and research. Explain its characteristics.
2. Discuss Karl Marx's concept of alienation.
3. Explain Max Weber's contribution on power and authority.
4. Discuss the main tenets of Durkheim's division of labour in society.

**Section II**

5. Briefly evaluate the contribution of Mead to symbolic interactionism.
6. Explain Giddens's theory of structuration, agency and actions.
7. Comment on ideas of Alfred Schütz's phenomenological approach.
8. Write short notes on any **two** of the following:-
  - a) Historical and social context of emergence of sociology
  - b) Karl Marx theory of state
  - c) Goffman's understanding of self and society
  - d) Ethnomethodology

[ TURN OVER

(मराठीत रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) दोन्ही विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण चार प्रश्न सोडवा.)  
(२) प्रत्येक विभागासाठी वेगळी उत्तरपत्रिका वापरू नये.  
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग १

१. सिद्धांत व संशोधनातील परस्पर संबंध यावर तुमचे मत लिहा आणि त्यांचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. कार्ल मार्क्स यांच्या अलगीकरणाच्या संकलपनेची चर्चा करा.
३. सत्ता आणि अधिकार या विषयीचे मॅक्सवेबरचे योगदान स्पष्ट करा.
४. डुररवाईमची 'समाजातील श्रम विभाजनाची' मुख्य तत्वे स्पष्ट करा.

विभाग २

५. हर्बर्ट मीड यांच्या प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाच्या योगदानाविषयी थोडक्यात मूल्यमापन करा.
६. गिडीगज यांचे 'रचनाकरण, संस्था व कृती' सिद्धांतावर विचारांची चर्चा करा.
७. अल्फ्रेड सूट्झ यांच्या प्रघटनाशास्त्रीय दृष्टीकोनाचे विचारांवर मत व्यक्त करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टिपा लिहा :-
  - अ) एतिहासिक व सामाजिक संदर्भात समाजशास्त्राच्या उगम
  - ब) मार्क्सच्या राज्यविषयक सिद्धांत
  - क) गॉफमेनचे स्व आणि समाजाबाबतचे आकलन
  - ड) लोकान्वयपद्धती

**M.A. (Part-I)**  
**SOCIOLOGY**  
**Theoretical Anthropology**  
**(Paper – II) (OCT-16)**

**QP Code : 67426**

( 3 Hours)

[ Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Answer Any **two** questions from each section. In **all** answer any **four** questions.  
(2) Answer both the sections in one answer book. **Do no use** seperate answer books for each section.  
(3) **All** questions carry **equal** marks.

**Section ( I )**

1. Explain anthropology. Describe its distinctive features and explain its relationship with other disciplines.
2. Discuss in detail the similarities and differences between animals and human beings.
3. Describe the Anthropological methodology of field work. Discuss its merits and demerits.
4. Elaborate on the concept of culture in anthropology. Discuss the relationship of culture with environment.

**Section ( II )**

5. Write an essay on the theory of Evolutionism and neo-evolutionism.
6. Discuss the contributions made by Radcliff Brown to structural functionalism in anthropology.
7. Briefly explain the distinctive features of post modern anthropology.
8. Write short notes on any **two** of following:
  - a) Cultural pluralism
  - b) Medical Anthropology
  - c) Ecological Anthropology
  - d) Cultural Relativism

[TURN OVER

**QP Code : 67426**

- 2 -

(मराठीत रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. एकूण चार प्रश्न सोडवा.  
(२) दोन्ही विभागांचे उत्तर एकच उत्तरपत्रिकेत सोडवा. प्रत्येक विभागासाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका वापरू नका.  
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - १

१. मानववंशशास्त्राची स्पष्टता द्या. त्याच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करून त्याचा अन्य ज्ञानशाखांशी असणारा परस्पर संबंध विशद करा.
२. मानव व मानवेतर प्राणी यातील साम्य व भेद कोणते.
३. मानववंशशास्त्राच्या क्षेत्रिय पद्धतीचे वर्णन करा. तिच्या फायद्या तोट्यांची चर्चा करा.
४. मानववंशशास्त्रातील संस्कृतीच्या संकल्पानेचा तपशील द्या. संस्कृतीचा पर्यावरणाशी असलेला संबंध या बाबत चर्चा करा.

विभाग २

५. उत्क्रांतीवाद आणि नव उत्क्रांती वादाच्या सिद्धांतावर निबंध लिहा.
६. मानववंशशास्त्रामध्ये रॉड क्लिफ ब्राऊन यांनी संरचनात्मक कार्यवादाबाबत दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
७. आधुनिकेतर मानववंशशास्त्राची वैविध्यपूर्ण वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
  - अ) सांस्कृतिक बहुविवधतावाद
  - ब) वैद्यकीय मानववंशशास्त्र
  - क) पर्यावरणीय मानववंशशास्त्र
  - ड) सांस्कृतिक सापेक्षतावाद

**SF-Con.5471-16.**

**M.A. (Part-I)**  
**SOCIOLOGY**  
**Sociology of Development**  
**(Paper – III) (OCT-16)**

**QP Code : 67524**

(3 Hours)

[ Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt any **two** questions from each section. (Total 4 questions)  
(2) Tie the answer book of both sections together. Do not use separate answerbooks for each section.  
(3) All questions carry **equal** marks.

**SECTION - I**

1. Differentiate between modernisation and development and critically review modernisation theory.
2. Explain Paul Baran's and A.G. Frank's ideas on dependancy and unequal exchange.
3. Elucidate Schumacher's small is beautiful as an alternative to western model of development.
4. Critically examine human development index as gender insensitive.

**SECTION - II**

5. Analyse the politics of sustainable development in the light of north-south debate.
6. Globalisation in the third world country has made the role of state weak. Elucidate.
7. "In post independence period the inequalities in India have further strengthened and compounded as far as dalit and adivasis are concerned ". Evaluate the above statment.
8. Write short note on any **two** :
  - (a) Hind Swaraj
  - (b) Eco feminism
  - (c) Culture is missing dimension of development process
  - (d) Narmada Bachao Andolan

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास )

गुण - १००

- सूचना: १) प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण चार प्रश्न)  
 २) प्रत्येक विभागासाठी वेगळी उत्तरपत्रिका वापरू नये.  
 ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

## विभाग - १

१. आधुनिकीकरण आणि विकास या दोहोतील फरक स्पष्ट करा आणि आधुनिकीकरणाच्या सिद्धांताचा टीकात्मक आढावा घ्या.
२. अवलंबित्वाच्या आणि असमान विनिमयाच्या पॉल ब्रान आणि अे.जी फॅन्क्सयांच्या कल्पना स्पष्ट करा.
३. पाश्चिमात्य विकासाच्या प्रारूपांचे पर्याय शुमाकर यांनी त्यांच्या 'लघु (लहान) सुंदर आहे', विशद करा.
४. मानवी विकास निर्देशांक हा लिंगभेदाच्या दृष्टीने असंचेदनशील आहे. टीकात्मक परीक्षण करा.

## विभाग - २

५. चिरंजीवी विकासाचे राजकारण या संदर्भात उत्तर व दक्षिणेतील वादविवाद विशद करा.
६. जागतिकीकरणामुळे विकसनशील (third world) देशामध्ये राज्य हे कमकुवत झाले आहे, याचा तपशील द्या.
७. 'स्वातंत्र्योत्तर काळात भारतामध्ये असलेली विषमता, खासकरून दलित व आदिवासी यांच्या संदर्भात प्रबळ बनत आहे.' या विधानाचे परीक्षण करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
  - (अ) हिंद स्वराज
  - (ब) पर्यावरणीय स्त्रीत्ववाद
  - (क) विकास प्रक्रियेत संस्कृतीचा पडलेला विसर
  - (ड) नर्मदा बचाव आंदोलन

**M.A. (Part-I)**  
**SOCIOLOGY**  
**Perspectives of Indian Society**  
**(Paper – IV) (OCT-16)**

**QP Code : 67671**

( 3 Hours)

[ Total Marks :100

- N.B. :** (1) Attempt any two question from each section (total four questions)  
(2) Do not use separate answer books for each sections.  
(3) All questions carry equal marks.

**Section I**

1. Discuss diversity in Indian society and examine the features of its synthesis.
2. Examine Ghurye's views on the caste system in Indian society.
3. Analyse post Dumont's approaches to study of caste in India.
4. Write a note on Dalitist approach to the study of Indian society.

**Section II**

5. Explain the meaning of denotified and nomadic tribe. Discuss the major problems of these tribal communities.
6. Discuss the impact of liberalisation on changing urban and rural communities in India.
7. Explain the main issues that have emerged in the current debates in sociology in India.
8. Write short notes on. any two
  - (a) Secularism
  - (b) Dominant caste
  - (c) Tribal communities of India
  - (d) Industrialisation

---

**TURN OVER**

**QP Code : 67671**

2

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण चार प्रश्न)  
(२) प्रत्येक विभागासाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका वापरू नये.  
(३) सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

**विभाग १**

१. भारतीय समाजाच्या विविधतेची चर्चा करा आणि त्याच्या एकीकरणाच्या विशिष्यांचे परीक्षण करा.
२. भारतीय समाजातील जाती व्यवस्थेच्या संदर्भातील घुर्गेच्या विचारांचे (मताचे) परीक्षण करा.
३. डुमान्यिअन नंतरच्या भारतातील जातीव्यवस्थेच्या अभ्यासाचे पृथःकरण करा.
४. भारतीय समाजाच्या अभ्यासमधील दलित दृष्टिकोनावर टीप लिहा.

**विभाग २**

५. भटक्या आणि विमुक्त जमातीच्या अर्थ स्पष्ट करा. आदिवासी समुदायाच्या प्रमुख प्रश्नांवर चर्चा करा.
६. ग्रामीण आणि शहरी समाजात परिवर्तन घडून येण्यामध्ये उदारीकरणाचा झालेला परिणाम याबाबत चर्चा करा.
७. भारतीय समाजशास्त्राच्या वर्तमान चर्चेत (अध्ययनात) निर्माण झालेल्या प्रमुख समस्यांचे (मुद्द्यांचे) स्पष्टीकरण द्या.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर लिहा:-
  - (अ) धर्मनिरपेक्षता
  - (ब) प्रभावी जात
  - (क) भारतीय आदिवासी समुदाय
  - (ड) औद्योगिकीकरण